

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kuudes jaosto)

14 päivänä kesäkuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö — Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artikla —
Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Asetus (EU) N:o 1215/2012 —
1 artiklan 2 kohdan a alakohhta — Soveltamisala — Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät asiat —
Aviovarallisuussuhteet — Avioliiton purkaminen — Avioliiton aikana hankitun omaisuuden ositus

Asiassa C-67/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Rayonen sad Varna (Varnan alioikeus, Bulgaria) on esittänyt 26.1.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.2.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Todor Iliev

vastaan

Blagovesta Ilieva,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Regan sekä tuomarit J.-C. Bonichot ja C. G. Fernlund (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian perustellulla määräyksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti,

on antanut seuraavan

määräyksen

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Todor Iliev ja Blagovesta Ilieva ja joka koskee moottoriajoneuvoon kohdistuvaa ositusta kyseisten henkilöiden avioliiton purkamisen seurauksena.

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 1215/2012

- 3 Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 34 perustelukappaleessa Euroopan unionin neuvosto on korostanut tarvetta varmistaa jatkuvuus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32; jäljempänä Brysselin yleissopimus) ja sen korvaavien asetusten välillä, myös siltä osin kuin kyse on tulkinnasta, jonka unionin tuomioistuin jo on antanut nyt kyseessä olevan asetuksen säännöksiä vastaavista kyseisen yleissopimuksen määräyksistä.
- 4 Asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:
- ”1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Sitä ei erityisesti sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä valtion vastuuseen teoista ja laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä (acta iure imperii).
2. Tätä asetusta ei sovelleta
- a) luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oikeustoimikelpoisuuteen eikä myöskään aviovarallisuussuhteisiin tai sellaisiin suhteisiin liittyviin varallisuussuhteisiin, joilla niihin sovellettavan lain mukaan katsotaan olevan avioliittoon verrattavia vaikutuksia.”
- 5 Asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”Kanne sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimessa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.”
- 6 Asetuksen N:o 1215/2012 80 artiklan mukaan tällä asetuksella kumotaan tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1).
- 7 Asetuksen N:o 1215/2012 81 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”– –
- [Tätä asetusta] sovelletaan 10 päivästä tammikuuta 2015 lukuun ottamatta 75 ja 76 artiklaa, joita sovelletaan 10 päivästä tammikuuta 2014.”

Brysselin yleissopimus

- 8 Brysselin yleissopimuksen 1 artiklassa määrätään seuraavaa:
- ”Tätä yleissopimusta sovelletaan yksityisoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. – –

Yleissopimusta ei sovelleta:

- 1) luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oikeustoimikelpoisuuteen eikä myöskään aviovarallisuussuhteisiin eikä perintöön ja testamenttiin;

– –”

Bulgarian oikeus

Kansainvälistä yksityisoikeutta koskeva laki

- 9 Kansainvälistä yksityisoikeutta koskevan lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Bulgarian tuomioistuimilla ja muilla elimillä on kansainvälinen toimivalta silloin, kun

– –

2. kantaja tai hakija on Bulgarian kansalainen tai Bulgarian oikeuden mukaan perustettu oikeushenkilö.”

Perhekoodeksi

- 10 Perhekoodeksin 21 §:n 1 momentin mukaan aviopuolisoilla on samat oikeudet avioliiton aikana yhteisesti hankittuun omaisuuteen riippumatta siitä, kenen nimiin omaisuus on hankittu.
- 11 Koodeksin 28 §:ssä säädetään, että mikäli kaiken omaisuuden yhteisyys päättyy, aviopuolisoilla on oikeus samansuuruisiin osuuksiin.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 Todor Iliev, joka on Bulgarian kansalainen, ja Blagovesta Ilieva, joka on Italian ja Bulgarian kansalainen, solmivat avioliiton 1.6.2007 Choumenissa (Bulgaria).
- 13 Osapuolten avioliitto purettiin 2.7.2015 Rayonen sad Choumenin (Choumenin alioikeus, Bulgaria) päätöksellä.
- 14 Kyseisen tuomioistuimen julistaman avioeron jälkeen Iliev nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen, jolla hän vaati Ilievan marraskuussa 2009 ostaman ja tämän nimiin rekisteröidyn moottoriajoneuvon ositusta.
- 15 Iliev väittää, että tämä ajoneuvo ostettiin yhteisillä varoilla osapuolten ollessa avioliitossa ja että perhekoodeksin 21 ja 28 §:n nojalla moottoriajoneuvo oli yhtä lailla kummankin omaisuutta, vaikka se olikin rekisteröity Italiassa vain Ilievan nimiin.
- 16 Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että vaikka Ilievin ja Ilievan kotipaikan on kirjattu olevan Bulgariassa, on katsottava, että heidän siviilivihkimisensä, ajoneuvon hankinnan, avioeron julistamisen ja pääasian kanteen nostamisen ajankohtana heidän asuinpaikkansa oli Italian alueella. Mainittu tuomioistuin täsmentää, että Ilieva on asunut ja työskennellyt Italiassa keskeytyksellä kymmenen vuotta, että hän on 14.3.2016 ilmoittanut Bulgarian viranomaisille asuvansa Italiassa ja että hänen Italian viranomaisten myöntämän henkilökorttinsa mukaan hän asuu Albassa, Cuneon maakunnassa (Italia).

- 17 Ilieva katsoo, ettei Bulgarian tuomioistuimilla ole toimivaltaa lausua pääasiasta, koska Italian tuomioistuimet ovat asetuksen N:o 1215/2012 4 artiklan 1 kohdan nojalla toimivaltaisia.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tästä kysymyksestä epävarma, koska sillä on käytettävissään vain tuomio, jonka Bulgarian ylin tuomioistuin on antanut avioeron yhteydessä ja jossa on kyse avioliiton aikana hankitun omaisuuden ositusta koskevasta asiasta. Kyseisen tuomion mukaan asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu poikkeus koskee vain asioita, joissa on kyse aviovarallisuussuhteesta, sellaisena kuin se määritellään tietyissä perhekoodeksin pykälissä, jotka puolestaan eivät koske tällaisia osituksia. Tästä seuraa, että nämä ositukset kuuluvat kyseisen asetuksen soveltamisalaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että jos asia olisi näin, italialaiset tuomioistuimet olisivat kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltaisia ratkaisemaan pääasian. Jos sitä vastoin tätä asetusta ei olisi sovellettava, Bulgarian tuomioistuimet olisivat toimivaltaisia kansainvälistä yksityisoikeutta koskevan lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.
- 19 Tässä tilanteessa Rayonen sad Varna (Varnan alioikeus, Bulgaria) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko entisten aviopuolisoiden välinen oikeusriita, joka koskee avioliiton aikana kaiken omaisuuden yhteisyyteen perustuvassa aviovarallisuusjärjestelmässä hankitun irtaimen omaisuuden ositusta, asetuksen [N:o 1215/2012] 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu aviovarallisuussuhteita koskeva asia?
- 2) Kuuluuko oikeusriita, joka koskee sellaisen irtaimen omaisuuden ositusta, joka on hankittu avioliiton aikana mutta joka on rekisteröity toimivaltaisissa viranomaisissa näistä entisistä aviopuolisista vain toisen heistä nimissä, aloihin, jotka asetuksen [N:o 1215/2012] 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa suljetaan tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle?
- 3) Mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään tällaisen oikeusriidan, joka koskee siviiliavioliiton aikana hankitun irtaimen omaisuuden omistamista, silloin, kun asianosaiset ovat [Euroopan unionin] jäsenvaltion kansalaisia mutta menettelyn kuluessa on osoitettu, että avioliiton solmimisen, omaisuuden hankkimisen, avioeron ja avioeron jälkeisen, omaisuuden ositusta koskevan vaatimuksen esittämisen ajankohtana heidän kotipaikkansa oli toisessa jäsenvaltiossa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 20 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklassa määrätään, että jos ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä, unionin tuomioistuin voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää ratkaista asian perustellulla määräyksellä.
- 21 Tätä määräystä on sovellettava nyt käsiteltävässä asiassa.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan a alakohdasta tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen oikeusriita, joka koskee aviopuolisoiden, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia mutta joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, avioliiton aikana hankkimien irtaimen omaisuuden ositusta avioeron julistamisen jälkeen, kuuluu asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan, vai kuuluuko oikeusriita aviovarallisuussuhteiden alaan, jolloin kyseistä asetusta ei sen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan sovelleta kyseiseen oikeusriitaan.
- 23 Tässä yhteydessä on muistutettava, että koska asetus N:o 1215/2012 on korvannut Brysselin yleissopimuksen jäsenvaltioiden välisissä suhteissa Tanskan kuningaskuntaa lukuun ottamatta, unionin tuomioistuimen kyseisestä yleissopimuksesta antama tulkinta pätee myös kyseisen asetuksen osalta

silloin, kun asetuksen säännösten ja Brysselin yleissopimuksen määräysten voidaan katsoa ”vastaavan toisiaan”. Kuten asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 34 perustelukappaleesta ilmenee, jatkuvuus Brysselin yleissopimuksen ja kyseisen asetuksen tulkinnan välillä on varmistettava (ks. vastaavasti tuomio 18.10.2011, Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, 38 kohta).

- 24 Asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalasta on todettava, että asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohda on yhteneväinen Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan toisen kappaleen 1 kohdan kanssa ja että niiden sanamuodot vastaavat toisiaan.
- 25 Niinpä on viitattava Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan toisen kappaleen 1 kohtaa koskevaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja erityisesti 27.3.1979 annettuun tuomioon de Cavel (143/78, EU:C:1979:83).
- 26 Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin tutki, kuuluiko oikeusriita, joka koski omaisuuden kohdistettua turvaamistoimea avioeromenettelyn yhteydessä, Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan, koska kyseinen toimi oli luonteeltaan varallisuus oikeudellinen.
- 27 Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että koska tietyt asiat – kuten luonnollisten henkilöiden oikeudellinen asema, oikeuskelpoisuus tai oikeustoimikelpoisuus, aviovarallisuussuhteet, testamentit ja perintö – ovat luonteeltaan erityisiä, näitä asioita koskevat oikeusriidat on suljettu Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle (tuomio 27.3.1979, de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, 6 kohta).
- 28 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan toisen kappaleen 1 kohtaan sisältyvä käsite ”aviovarallisuussuhteet” kattaa paitsi omaisuusjärjestelyt, jotka on tietyissä kansallisissa lainsäädännöissä nimenomaisesti ja yksinomaisesti säädetty koskemaan avioliittoa, myös kaikki varallisuussuhteet, jotka johtuvat välittömästi aviosuhteesta tai sen purkamisesta (tuomio 27.3.1979, de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, 7 kohta).
- 29 Yhteisöjen tuomioistuimen päätelmänä oli, että oikeusriidat, jotka kohdistuvat aviopuolisoiden omaisuuden avioeromenettelyn aikana, voivat tapauksen mukaan koskea ensin mainittua asiaryhmää eli henkilöiden oikeudelliseen asemaan liittyviä kysymyksiä, toiseksi mainittua asiaryhmää eli aviosuhteesta tai sen purkamisesta välittömästi johtuvia aviopuolisoiden välisiä varallisuus oikeudellisia suhteita tai kolmatta asiaryhmää eli edelleen aviopuolisoiden välisiä varallisuus oikeudellisia suhteita, jotka eivät kuitenkaan ole yhteydessä avioliittoon, tai kiinteästi liittyä näihin asiaryhmiin ja että vain viimeksi mainittua asiaryhmää koskevat oikeusriidat kuuluvat Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan, kun taas kahta ensimmäistä asiaryhmää koskevat oikeusriidat on jätettävä kyseisen soveltamisalan ulkopuolelle (tuomio 27.3.1979, de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, 7 kohta).
- 30 Tästä seuraa, että kun kyse on entisten aviopuolisoiden välisestä avioliiton aikana hankitun irtaimen omaisuuden ositusta koskevasta oikeusriidasta, tällainen oikeusriita ei kuulu asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan vaan edellisessä kohdassa toiseksi mainitun asiaryhmän piiriin, koska oikeusriita koskee kyseisten henkilöiden välisiä avioliiton purkamisesta välittömästi johtuvia varallisuus oikeudellisia suhteita.
- 31 Lisäksi on todettava, että vaikka tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annettu neuvoston asetusta (EY) N:o 2201/2003 (EUVL 2003, L 338, s. 1) koskee sen 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan siviilioikeudellisia asioita, jotka liittyvät avioeroon, asetusta sovelletaan, kuten sen johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee, vain aviosuhteen purkamiseen eikä kysymyksiin esimerkiksi avioeron syistä, avioliiton varallisuus oikeudellisista vaikutuksista tai muista mahdollisista liitännäistoimenpiteistä.

- 32 Esitettyihin kysymyksiin on siis vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen oikeusriita, joka koskee aviopuolisoiden, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia mutta joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, avioliiton aikana hankkiman irtaimen omaisuuden ositusta avioeron julistamisen jälkeen, ei kuulu mainitun asetuksen soveltamisalaan vaan aviovarallisuussuhteiden alaan, joten kyseistä asetusta ei sen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan sovelleta kyseiseen oikeusriitaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 33 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on määrännyt seuraavaa:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen oikeusriita, joka koskee aviopuolisoiden, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia mutta joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, avioliiton aikana hankkiman irtaimen omaisuuden ositusta avioeron julistamisen jälkeen, ei kuulu mainitun asetuksen soveltamisalaan vaan aviovarallisuussuhteiden alaan, joten kyseistä asetusta ei sen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan sovelleta kyseiseen oikeusriitaan.

Allekirjoitukset